

Ik hoop hiermede aangetoond te hebben, dat de twijfel van prof. KORTEWEG, ofschoon hij voortduurt, toch niet gerechtvaardigd is.

Utrecht, 30 Mei 1919.

W. G. DE HAAS.

II.

Naar aanleiding van het onderschrift van prof. KORTEWEG in dit *Tijdschrift* (bldz. 1862) over de samenstelling van de vloeistof van DAKIN, welke door DE HAAS bij de bewerking van zijn proefschrift is gebruikt, zou ik gaarne enkele opmerkingen maken.

1°. De bepaling van het gehalte aan chloor is volgens prof. KORTEWEG onjuist geschied, daar volgens hem de stof niet homogeen is. Dit was evenwel niet het geval bij het praeparaat, dat door DE HAAS is gebruikt, en dat ik van te voren had onderzocht. Ik wil hier slechts vermelden, dat het hypochlorietgehalte der verkregen oplossing overeenkwam met het berekende uit het gehalte van de chloorkalk.

2°. „Terecht geeft DAUFRESNE aan watervrije soda de voorkeur boven gekristalliseerde, daar de laatste dikwijls min of meer verweerd is, en daardoor het gehalte aan Na_2CO_3 onzeker”, aldus prof. KORTEWEG. Ik zou de zaak liever omkeeren. Watervrije soda uit den handel bevat gewoonlijk water. Weliswaar kan men haar gemakkelijk dehydrateeren, maar dan moet zij verder in een kalkstopflesch worden bewaard. Het hydraat kan men daarentegen door omkristalliseeren gemakkelijk zuiveren en na het drogen bij de geschikte dampspanning is het gevaar voor verweeren niet zoo groot meer, als men het zout in een goed gesloten flesch bewaart. Afgezien van deze opmerkingen kan het zout, dat DE HAAS gebruikte, niet verweerd zijn geweest, wat volgt uit de neutraliteit der verkregen hypochloriet-oplossing. Het sub 2 genoemde bezwaar van prof. KORTEWEG vervalt dus geheel.

3°. De oplossing door DE HAAS gebruikt, was wel degelijk op haar alkaliteit onderzocht. De methode van ÇARREL met phenolphthaleïne is onjuist, daar de indicator bijna onmiddellijk door het hypochloriet wordt geoxydeerd. Ook wanneer de vloeistof sterk alkalisch reageert, verdwijnt de roode kleur van den indicator zeer spoedig. Een titratie van het alkaligehalte is op deze manier onmogelijk. Wenscht men het alkaligehalte te bepalen, dan moet men het hypochloriet wegnemen, wat het eenvoudigst met neutrale waterstof-peroxyde gebeurt. De stoffen reageren onder zuurstofontwikkeling met elkaar, terwijl daarbij het neutrale natriumchloride ontstaat.

Nadat de gasontwikkeling is opgehouden, voegt men den indicator toe. (Voor een uitvoerige beschrijving van de eigenschappen eener hypochloriet-oplossing zij verwezen naar mijn artikel *Pharmaceutisch Weekblad*, n°. 37, 1918).

Ik geloof met deze korte uiteenzetting voldoende te hebben aangetoond, dat men het verschil van meening der verschillende onderzoekers niet kan toeschrijven aan een onjuiste samenstelling der vloeistof, welke door DE HAAS is gebruikt.

Utrecht,
30 Mei 1919.

I. M. KOLTHOEF,
1ste assistent aan het Pharmac. Laborat..

MALARIA.

Naar aanleiding van hetgeen tusschen de regels gelezen wordt in de mededeeling van collega HOOGSLAG over diagnostische moeielijkheden door malaria: „de 10 malaria-patiënten, die ik de laatste twee weken waarnam, hadden allen verblijf gehouden in het broeinest Alkmaar en omstreken, doch hadden daar nooit koorts gehad”, zou ik de laatste woorden: „doch hadden daar nooit koorts gehad” willen onderstrepen. En dat wel, omdat dit feit op zichzelf zoo merkwaardig is, dat iemand langen tijd in een malaria-streek verkeert, daar blijkbaar besmet, doch niet ziek wordt na deze besmetting, vele maanden later echter plotseling het slachtoffer blijkt te zijn van het malaria-plasmodium.

Is hier de ontwikkelingsgang in het menschelijk lichaam dan zóo langdurig, dat deze

pas na zooveel tijd manifest wordt en den mensch ziek maakt, of moeten er omstandigheden geschapen worden, waardoor de patiënt plotseling vatbaarder wordt en de kiem, die aanwezig is, zich verder gaat ontwikkelen?

Aan de casuïstiek dezer gevallen wil ik het volgende toevoegen, dat ik mij herinner uit den tijd, dien ik als assistent in het ziekenhuis aan den Coolsingel alhier werkzaam was:

Een man had 2½ jaar als waker in het krankzinnigengesticht te Medemblik 1) vertoefd en was daar nooit ziek geweest. Hij was toen naar Rotterdam vertrokken, daar volkomen gezond gebleven, totdat hij zeven maanden later ongesteld werd. In het ziekenhuis opgenomen, bleek hij te lijden aan echte malaria aanvallen met om den anderen dag een koude rilling. In het natief en het gekleurde bloedpraeparaat werden een groot aantal plasmodiën gevonden met zeer weinig pigment.

Zeer onvolledig zou ik zijn, indien ik hieraan niet de belangrijke opmerking toevoegde, dat patiënt — in de malariastreek wonend — nooit voorbehoedend chinine had gebruikt.

Rotterdam, 1 Juni 1919.

K. A. ROMBACH.

HOE IS DE ECHINOCOCCUSZIEKTE IN NEDERLAND GEKOMEN?

Naar aanleiding van het artikel in n°. 20 van dit *Tijdschrift* van den heer A. B. VAN DEINSE zou ik gaarne de aandacht van den schrijver willen vestigen op de Zaanstreek. In het boek van mijn grootvader: „de Geschiedenis der Zaanlanden” lees ik, dat in 1697 uit Holland 117 schepen ter walvischvaart voeren, waarvan er 80 aan de Zaan thuis hoorden. Het dorp Jisp alleen zond gedurende de achttiende eeuw geregeld 20 Groenlandvaarders uit, die werk leverden voor 7 traankokerijen. Van vele „commandeurs” van Groenlandvaarders zijn aan de Zaan de namen en de familiestamboomen bekend.

Indien er dus sprake kan zijn van overbrenging der echinococcusziekte door walvischvaarders, mag het onderzoek zich zeker ook wel uitstrekken tot de Zaanstreek met Wormer, Jisp en de Rijk. Misschien kunnen de Zaanse collega's iets mededeelen over het voorkomen van echinococcus in de Zaanstreek.

Nieuwendam, 1 Juni 1919.

P. J. J. HONIG, arts.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Een nieuwe Gezondheidswet.

Door de regeering is ingediend een wetsontwerp tot regeling van het staatstoezicht op de volksgezondheid. Zooals men weet, is in 1910 door de toenmalige regeering een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de bestaande gezondheidswet; tot een openbare behandeling heeft dat ontwerp het echter nooit gebracht en het is later weer ingetrokken. De minister van arbeid meent, dat de tegenwoordige regeling van het staatstoezicht niet tot onverdeeld bevredigende uitkomsten geleid heeft en dat aan den anderen kant de gezondheidsbelangen van het volk, ten gevolge van den oorlogsdruk, in zeer bijzondere mate de aandacht der regeering vorderen; meer dan ooit dient men bedacht te zijn op maatregelen ter bevordering der volksgezondheid; meer en meer wordt de regeering geroepen deel te nemen aan den strijd tegen de vele volksziekten. Zal de regeering in dezen haar taak naar behooren vervullen, dan moet zij beschikken over goede organen.

In de bestaande gezondheidswet was de aan den centralen gezondheidsraad toegedachte taak tweeledig: leiden en adviseeren. Van het leiden is volgens den minister niet veel terecht gekomen. Voor een deel is dit een gevolg van een fout in den opzet;

1) Plaats, waar de malaria dagelijks voorkwam, zie SCHOO: Malaria in Noord-Holland.